

**BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA
UNIVERSITY - JUNAGADH**

**FACULTY OF ARTS
SANSKRIT
(SYLLABUS)**

**CHOICE BASED CREDIT SYSTEM
B.A. SEM-3
(SEMESTER SYSTEM)**

EFFECTIVE FROM JUNE-2019

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY - JUNAGADH

FACULTY OF ARTS (SANSKRIT) SYLLABUS

B.A. (CBCS) SEMESTER-3

B.A. SEM-3											
Sr. No.	Level U.G. Or P.G.	Sem ester	Course Group Core Elective-1 Elective-2	Course (Paper) Title	Courses Paper No.	Credit	Internal Marks	External Marks	Total Marks	Teaching Hrs.	Exam Time
1	U.G.	03	Core	કાલિદાસ રચિત અભિજ્ઞાન શાકુન્તલમ્	05	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.
2	U.G.	03	Core	મમ્મટાચાર્યકૃત કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૧ અને ૧૦ (નિયત અલંકારો)	06	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.
3	U.G.	03	Core	બાણભટ્ટકૃત મહાશ્વેતાપૂતાંત (કાદંબરી)	07	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.
4	U.G.	03	Elective-1	ભાસકૃત-સ્વપ્નવાસવદત્તમ્	05	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.
અથવા											
5	U.G.	03	Elective-1 (Optional Paper)	ભાસકૃત: પ્રતિજ્ઞા યૌગન્ધરાયણ	05 (વૈકલ્પિક પેપર)	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.
6	U.G.	03	Elective-1	મમ્મટાચાર્યકૃત કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૧ અને ૧૦ (નિયત અલંકારો)	06	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.
અથવા											
7	U.G.	03	Elective-1 (Optional Paper)	ભામહકૃત - કાવ્યાલંકાર (પરિચ્છેદ-૧&૨)	06 (વૈકલ્પિક પેપર)	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.
8	U.G.	03	Elective-2	ભાસકૃત-સ્વપ્નવાસવદત્તમ્	05	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.
અથવા											
9	U.G.	03	Elective-2 (Optional Paper)	ભાસકૃત: પ્રતિજ્ઞા યૌગન્ધરાયણ	05 (વૈકલ્પિક પેપર)	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.
10	U.G.	03	Elective-2	મમ્મટાચાર્ય કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૧ અને ૧૦ (નિયત અલંકારો)	06	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.
અથવા											
11	U.G.	03	Elective-2 (Optional Paper)	ભામહકૃત - કાવ્યાલંકાર (પરિચ્છેદ-૧&૨)	06 (વૈકલ્પિક પેપર)	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.

FACULTY OF ARTS (SYLLABUS)

Annexure 'c'

Subject : B.A. SANSKRIT SEM-3
Course (Paper) Name & Number : CORE PAPER-5
કાલિદાસ રચિત - અભિજ્ઞાન શાકુન્તલ
External Time Duration : 2.30 Hours

B.A. (Sanskrit) Sem-3, Paper-5 (Core)

Sr. No.	Level U.G. Or P.G.	Semester	Course Group Core Elective-1 Elective-2	Course (Paper) Title	Courses Paper No.	Credit	Internal Marks	External Marks	Total Marks	Teaching Hrs.	Exam Time
1	U.G.	03	Core	કાલિદાસ રચિત અભિજ્ઞાન શાકુન્તલમ્	05	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.

❖ COURSE OBJECTIVES :

- (૧) વિદ્યાર્થીઓ કાલિદાસની કૃતિઓથી પરિચિત થાય.
- (૨) અભિજ્ઞાન શાકુન્તલ નાટકથી પરિચિત થાય.
- (૩) દુષ્યંત - શકુન્તલાના પાત્રનું મહત્ત્વ સમજે.
- (૪) ઐતિહાસિક પાત્રો અને કથાવસ્તુથી અવગત થાય.
- (૫) સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાનું કૌશલ્ય કેળવે.
- (૬) નેટ/સ્લેટની પરીક્ષા અંગે વિદ્યાર્થીઓ સજ્જતા કેળવે.

❖ COURSE CONTENTS :

	કાલિદાસરચિત - અભિજ્ઞાન શાકુન્તલ
Unit-1	કાલિદાસનું જીવન, કૃતિ અને સમય
Unit-2	કાલિદાસની નાટ્યશૈલી, અભિજ્ઞાન શાકુન્તલની આધારસામગ્રી, કાલિદાસકાલીન સમાજ
Unit-3	અભિજ્ઞાન શાકુન્તલ (અંક-૧ થી ૪) (ભાષાંતર અને સંદર્ભસહિત રસલક્ષી ચર્ચા)
Unit-4	અભિજ્ઞાન શાકુન્તલ (અંક-૫ થી ૭) (કેવળ રસલક્ષી ચર્ચા)

❖ REFERENCE BOOKS :

- (૧) અભિજ્ઞાન શાકુન્તલ : સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર, પ્રા. પી. સી. દવે, પ્રા. સુરેશ જે. દવે
- (૨) સંસ્કૃત સાહિત્યનો ઇતિહાસ, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર, પ્રા. સુરેશ જે. દવે
- (૩) સંસ્કૃત વાજ્ઞયનો ઇતિહાસ, સી. એલ. શાસ્ત્રી
- (૪) સંસ્કૃત નાટકોનો પરિચય, ડૉ. તપસ્વી નાન્દી યુનિ. ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત રાજ્ય.
- (૫) કાલિદાસ ગ્રંથાવલી, ડૉ. શાંતિકુમાર પંડ્યા, પાર્શ્વ પ્રકાશન

❖ FORMAT OF QUESTION PAPER :

Question	Type of Question	Marks
1(A)	Translation : Two Verses Out of Four (Unit-3) Act-1 to 4	08
1(B)	Reference : Two Out of Four (Unit-3) Act-1 to 4	06
2	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
3	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
4	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
5	Short Note : Two Out of Four : (All Units)	14

FACULTY OF ARTS (SYLLABUS)

Annexure 'c'

Subject : B.A. SANSKRIT SEM-3
Course (Paper) Name & Number : CORE PAPER-6
External Time Duration : 2.30 Hours
મમ્મટાચાર્યરચિત કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૧ અને ૧૦ (નિયત અલંકારો)

B.A. (Sanskrit) Sem-3, Paper-6 (Core)

Sr. No.	Level U.G. Or P.G.	Semester	Course Group Core Elective-1 Elective-2	Course (Paper) Title	Courses Paper No.	Credit	Internal Marks	External Marks	Total Marks	Teaching Hrs.	Exam Time
2	U.G.	03	Core	મમ્મટાચાર્ય રચિત કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૧ અને ૧૦ (નિયત અલંકારો)	06	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.

❖ COURSE OBJECTIVES :

- (૧) અલંકાર શાસ્ત્રથી વિદ્યાર્થીઓ પરિચિત થાય.
- (૨) કાવ્ય પ્રયોજન, હેતુ, લક્ષણ, પ્રકારથી વિદિત થાય.
- (૩) કાવ્યસર્જનમાં અલંકારોનો વિનિયોગ કેળવે.
- (૪) સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાનું કૌશલ્ય કેળવે.
- (૫) નેટ/સ્લેટની પરીક્ષા અંગે વિદ્યાર્થીઓ સજજતા કેળવે.

❖ COURSE CONTENTS :

મમ્મટાચાર્યકૃત કાવ્યપ્રકાશ, ઉલ્લાસ-૧ અને ૧૦ (નિયત અલંકારો)
 ઉપમા (પૂર્ણોપમા), ઉત્પ્રેક્ષા, રૂપક, અપહ્નુતિ, શ્લેષ, પ્રતિવસ્તુપમા, દ્રષ્ટાંત, દીપક, તુલ્યયોગિતા, વ્યતિરેક

મમ્મટાચાર્યરચિત કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૧ અને ૧૦ (નિયત અલંકારો)	
Unit-1	મમ્મટનું ગુણ-કૃતિઓ-સમય, કાવ્યપ્રકાશનું દ્વિકર્ત્વ્ય
Unit-2	કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૧
Unit-3	કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૧
Unit-4	કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૧૦ (૧) ઉપમા (પૂર્ણોપમા) (૨) ઉત્પ્રેક્ષા (૩) રૂપક (૪) અપહ્નુતિ (૫) શ્લેષ (૬) પ્રતિવસ્તુપમા (૭) દ્રષ્ટાંત (૮) દીપક (૯) તુલ્યયોગિતા (૧૦) વ્યતિરેક

❖ REFERENCE BOOKS :

- (૧) કાવ્યપ્રકાશ: આચાર્ય મમ્મટ: સં. શાસ્ત્રી અને પંડ્યા, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર-અમદાવાદ.
- (૨) કાવ્યપ્રકાશ-સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર, પ્રા. કું. સંઘ્યા, શેલત, આવૃત્તિ-૧૯૯૨-૯૩.
- (૩) સંસ્કૃત કાવ્યશાસ્ત્રમાં કાવ્યોત્પતિ, ડૉ. આર. એન. કાથડ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ.
- (૪) કાવ્યલક્ષણ અને પ્રયોજન વિભાવના, ડૉ. આર. એન. કાથડ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ.
- (૫) કાવ્ય પ્રકાશ - ડૉ. શાન્તિકુમાર પંડ્યા, ડૉ. હર્ષદેવ માધવ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ.

❖ FORMAT OF QUESTION PAPER :

Question	Type of Question	Marks
1	Critical Notes on Any Two Out of Four (Unit-2, 3, 4)	14
2	Essay Type Question : One Out of Two (Unit-1, 2, 3)	14
3	Essay Type Question : One Out of Two (Unit-1, 2, 3)	14
4	Explain Any Two Alankars with Examples and Principles Out of Four (Unit-4)	14
5	Short Note : Two Out of Four : (All Units)	14

FACULTY OF ARTS (SYLLABUS)

Annexure 'c'

Subject : **B.A. SANSKRIT SEM-3**
Course (Paper) Name & Number : **CORE PAPER-7**
બાણભક્ષુત - મહાશ્વેતાવૃત્તાંત (કાટંબરી)
External Time Duration : **2.30 Hours**

B.A. (Sanskrit) Sem-3, Paper-7 (Core)

Sr. No.	Level U.G. Or P.G.	Semester	Course Group Core Elective-1 Elective-2	Course (Paper) Title	Courses Paper No.	Credit	Internal Marks	External Marks	Total Marks	Teaching Hrs.	Exam Time
3	U.G.	03	Core	બાણભક્ષુત મહાશ્વેતાવૃત્તાંત (કાટંબરી)	07	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.

❖ COURSE OBJECTIVES :

- (૧) વિદ્યાર્થીઓ બાણભક્ષુતના જીવન અને કવનથી અવગત થાય.
- (૨) ગદ્યસાહિત્ય તેમજ બાણભક્ષુતની શૈલીથી પરિચિત થાય.
- (૩) મહાશ્વેતા જેવા પાત્રોથી પરિચિત થાય.
- (૪) સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાનું કૌશલ્ય કેળવે.
- (૫) નેટ/સ્લેટની પરીક્ષા અંગે વિદ્યાર્થીઓ સજજતા કેળવે.

❖ COURSE CONTENTS :

	બાણભક્ષુત મહાશ્વેતાવૃત્તાંત (કાટંબરી)
Unit-1	બાણભક્ષુત જીવન, કૃતિઓ, સમય
Unit-2	બાણભક્ષુતની ગદ્યશૈલી, ગદ્યકાવ્યનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ, કાટંબરીની આધારસામગ્રી
Unit-3	બાણભક્ષુત મહાશ્વેતાવૃત્તાંત (કાટંબરી)
Unit-4	બાણભક્ષુત મહાશ્વેતાવૃત્તાંત (કાટંબરી)

❖ REFERENCE BOOKS :

- (૧) કાટંબરી - મહાશ્વેતાવૃત્તાંત, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર
- (૨) સંસ્કૃત વાજ્ઞભયનો ઇતિહાસ, સી. એલ. શાસ્ત્રી
- (૩) કાટંબરી, મહાશ્વેતા વૃત્તાંત, પાર્શ્વ પ્રકાશન
- (૪) સંસ્કૃત સાહિત્યનો ઇતિહાસ, સી. જમનાદાસ, અમદાવાદ.

❖ FORMAT OF QUESTION PAPER :

Question	Type of Question	Marks
1(A)	Translation of Passages : Two Out of Four (Unit-3, 4)	08
1 (B)	Reference to the Context : Two Out of Four (Unit-3, 4)	06
2	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
3	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
4	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
5	Short Note : Two Out of Four : (All Units)	14

FACULTY OF ARTS (SYLLABUS)

Annexure 'c'

Subject : B.A. SANSKRIT SEM-3
Course (Paper) Name & Number : ELECTIVE-1, PAPER NO. 5
ભાસકૃત - સ્વપ્નવાસવદત્ત
External Time Duration : 2.30 Hours

B.A. (Sanskrit) Sem-3, Paper-5 (Elective-1)

Sr. No.	Level U.G. Or P.G.	Semester	Course Group Core Elective-1 Elective-2	Course (Paper) Title	Courses Paper No.	Credit	Internal Marks	External Marks	Total Marks	Teaching Hrs.	Exam Time
4	U.G.	03	Elective-1	ભાસકૃત સ્વપ્નવાસવદત્તમ્	05	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.

❖ COURSE OBJECTIVES :

- (૧) સંસ્કૃતનાં શ્રેષ્ઠ નાટકોમાંનાં એક શ્રેષ્ઠ નાટકનો પરિચય થાય.
- (૨) દામ્પત્ય પ્રેમ કેવો હોવો જોઈએ તે સમજી શકે.
- (૩) ઉદયન, વાસવદત્તા, પદ્માવતીના પાત્રોથી પરિચિત થાય.
- (૪) ભાસની નાટ્યકલા તેમજ મનોવૈજ્ઞાનિક નિરૂપણથી અવગત થાય.
- (૫) સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાનું કૌશલ્ય કેળવે.
- (૬) નેટ/સ્લેટની પરીક્ષા અંગે વિદ્યાર્થીઓ સજ્જતા કેળવે.

❖ COURSE CONTENTS :

	ભાસકૃત - સ્વપ્નવાસવદત્ત
Unit-1	ભાસનું જીવન, સમય, કૃતિઓ તેમજ ભાસ સમસ્યા
Unit-2	'સ્વપ્નવાસવદત્તમ્'ની આધારસામગ્રી, ભાસની નાટ્યકલા, તત્કાલીન સામાજિક સ્થિતિ
Unit-3	ભાસકૃત 'સ્વપ્નવાસવદત્ત' અંક-૧ થી ૩
Unit-4	ભાસકૃત 'સ્વપ્નવાસવદત્ત' અંક-૪ થી ૬

❖ REFERENCE BOOKS :

- (૧) સ્વપ્નવાસવદત્તમ્ - સી. જમનાદાસની કંપની, પ્રા. ડૉ. ગૌતમ પટેલ તથા અન્ય
- (૨) સ્વપ્નવાસવદત્તમ્ - રવિ પ્રકાશન, રાજકોટ.
- (૩) સ્વપ્નવાસવદત્તમ્ - પ્રવિણ પબ્લિકેશન, રાજકોટ, વિનુભાઈ ઉ. પટેલ
- (૪) મહાકવિભાસ - ડૉ. ઊર્મિ શાહ, ડિવાઈન પબ્લિકેશન, અમદાવાદ.
- (૫) સ્વપ્નવાસવદત્તમ્ - સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર, અમદાવાદ.
- (૬) સંસ્કૃત નાટકોનો પરિચય, ડૉ. તસ્વી નાન્દી યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત રાજ્ય.

❖ FORMAT OF QUESTION PAPER :

Question	Type of Question	Marks
1(A)	Translation : Two Verses Out of Four (Unit-3, 4)	08
1 (B)	Reference : Two Out of Four (Unit-3, 4)	06
2	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
3	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
4	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
5	Short Note : Two Out of Four : (All Units)	14

FACULTY OF ARTS (SYLLABUS)

Annexure 'c'

Subject : **B.A. SANSKRIT SEM-3**
Course (Paper) Name & Number : **ELECTIVE-1, PAPER NO. 5 (વૈકલ્પિક)**
નાટ્ય: ભાસકૃત-પ્રતિજ્ઞાચોગન્ધરાયણ
External Time Duration : **2.30 Hours**

B.A. (Sanskrit) Sem-3, Paper-5 (Elective-1)

Sr. No.	Level U.G. Or P.G.	Semester	Course Group Core Elective-1 Elective-2	Course (Paper) Title	Courses Paper No.	Credit	Internal Marks	External Marks	Total Marks	Teaching Hrs.	Exam Time
5	U.G.	03	Elective-1	ભાસકૃત: પ્રતિજ્ઞા ચોગન્ધરાયણ	05 (વૈકલ્પિક પેપર)	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.

❖ COURSE OBJECTIVES :

- (૧) નાટ્ય સાહિત્યના ઉદ્ભવ અને વિકાસથી પરિચિત થાય.
- (૨) ભાસ સમસ્યાથી વિદ્યાર્થીઓ અવગત થાય.
- (૩) ભાસના જીવન અને કૃતિઓથી પરિચિત થાય.
- (૪) ભાસની નાટ્યકલા તેમજ મનોવૈજ્ઞાનિક નિરૂપણથી વાકેફ થાય.
- (૫) સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાનું કૌશલ્ય કેળવે.
- (૬) નેટ/સ્લેટની પરીક્ષા અંગે વિદ્યાર્થીઓ સજ્જતા કેળવે.

❖ COURSE CONTENTS :

	નાટ્ય - ભાસકૃત પ્રતિજ્ઞાચોગન્ધરાયણ (વૈકલ્પિક)
Unit-1	ભાસનું જીવન, સમય, કૃતિઓ તેમજ ભાસ સમસ્યા
Unit-2	‘પ્રતિજ્ઞાચોગન્ધરાયણ’ની આધારસામગ્રી, ભાસની નાટ્યકલા, તત્કાલીન સામાજિક સ્થિતિ
Unit-3	ભાસકૃત પ્રતિજ્ઞાચોગન્ધરાયણ અંક-૧ થી ૨
Unit-4	ભાસકૃત પ્રતિજ્ઞાચોગન્ધરાયણ અંક-૩ થી ૪

❖ REFERENCE BOOKS :

- (૧) પ્રતિજ્ઞાચોગન્ધરાયણ : પ્રવિણ પ્રકાશન-રાજકોટ.
- (૨) મહાકવિ ભાસ : ડૉ. ઊર્મિ શાહ, ડિવાઇન પબ્લિકેશન, અમદાવાદ.
- (૩) સંસ્કૃત નાટકોનો પરિચય : ડૉ. તપસ્વી નાન્દી યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત રાજ્ય.
- (૪) ભાસ કે નાટક : ચંદ્રશેખર ઉપાધ્યાય, ભાગ-૧, પ્રથમ સંસ્કરણ-૨૦૦૯, નાગ પબ્લિકેશન, દિલ્લી.
- (૫) સંસ્કૃત સાહિત્યનો ઇતિહાસ - પ્રા. સુરેશ જે. દવે, સરસ્વતી પ્રકાશન-૩.

❖ FORMAT OF QUESTION PAPER :

Question	Type of Question	Marks
1(A)	Translation : Two Verses Out of Four (Unit-3, 4)	08
1 (B)	Reference : Two Out of Four (Unit-3, 4)	06
2	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
3	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
4	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
5	Short Note : Two Out of Four : (All Units)	14

FACULTY OF ARTS (SYLLABUS)

Annexure 'c'

Subject : **B.A. SANSKRIT SEM-3**
Course (Paper) Name & Number : **ELECTIVE-1 PAPER-6**
મમ્મટાચાર્યરચિત કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૧ અને ૧૦ (નિયત અલંકારો)
External Time Duration : **2.30 Hours**

B.A. (Sanskrit) Sem-3, Paper-6 (Elective-1)

Sr. No.	Level U.G. Or P.G.	Semester	Course Group Core Elective-1 Elective-2	Course (Paper) Title	Courses Paper No.	Credit	Internal Marks	External Marks	Total Marks	Teaching Hrs.	Exam Time
6	U.G.	03	Elective-1	મમ્મટાચાર્ય રચિત કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૧ અને ૧૦ (નિયત અલંકારો)	06	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.

❖ **COURSE OBJECTIVES :**

- (૧) અલંકાર શાસ્ત્રથી વિદ્યાર્થીઓ પરિચિત થાય.
- (૨) કાવ્ય પ્રયોજન, હેતુ, લક્ષણ, પ્રકારથી વિદિત થાય.
- (૩) કાવ્યસર્જનમાં અલંકારોનો વિનિયોગ કેળવે.
- (૪) સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાનું કૌશલ્ય કેળવે.
- (૫) નેટ/સ્લેટની પરીક્ષા અંગે વિદ્યાર્થીઓ સજ્જતા કેળવે.

❖ **COURSE CONTENTS :**

મમ્મટાચાર્યકૃત કાવ્યપ્રકાશ, ઉલ્લાસ-૧ અને ૧૦ (નિયત અલંકારો)
 ઉપમા (પૂર્ણોપમા), ઉત્પ્રેક્ષા, રૂપક, અપહ્નુતિ, શ્લેષ, પ્રતિવસ્તુપમા, દ્રષ્ટાંત, દીપક, તુલ્યયોગિતા, વ્યતિરેક

મમ્મટાચાર્યરચિત કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૧ અને ૧૦ (નિયત અલંકારો)	
Unit-1	મમ્મટનું જીવન-કૃતિઓ-સમય, કાવ્યપ્રકાશનું દ્વિકર્તૃત્વ
Unit-2	કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૧
Unit-3	કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૧
Unit-4	કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૧૦ (૧) ઉપમા (પૂર્ણોપમા) (૨) ઉત્પ્રેક્ષા (૩) રૂપક (૪) અપહ્નુતિ (૫) શ્લેષ (૬) પ્રતિવસ્તુપમા (૭) દ્રષ્ટાંત (૮) દીપક (૯) તુલ્યયોગિતા (૧૦) વ્યતિરેક

❖ **REFERENCE BOOKS :**

- (૧) કાવ્યપ્રકાશ: આચાર્ય મમ્મટ: સં. શાસ્ત્રી અને પંડ્યા, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર-અમદાવાદ.
- (૨) કાવ્યપ્રકાશ-સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર, પ્રા. કું. સંઘ્યા, શેલત, આવૃત્તિ-૧૯૯૨-૯૩.
- (૩) સંસ્કૃત કાવ્યશાસ્ત્રમાં કાવ્યોત્પતિ, ડૉ. આર. એન. કાથડ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ.
- (૪) કાવ્યલક્ષણ અને પ્રયોજન વિભાવના, ડૉ. આર. એન. કાથડ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ.
- (૫) કાવ્ય પ્રકાશ - ડૉ. શાન્તિકુમાર પંડ્યા, ડૉ. હર્ષદેવ માઘવ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ.

❖ **FORMAT OF QUESTION PAPER :**

Question	Type of Question	Marks
1	Critical Notes on Any Two Out of Four (Unit-2, 3, 4)	14
2	Essay Type Question : One Out of Two (Unit-1, 2, 3)	14
3	Essay Type Question : One Out of Two (Unit-1, 2, 3)	14
4	Explain Any Two Alankar with Examples and Principles Out of Four (Unit-4)	14
5	Short Note : Two Out of Four : (All Units)	14

FACULTY OF ARTS (SYLLABUS)

Annexure 'c'

Subject : **B.A. SANSKRIT SEM-3**
Course (Paper) Name & Number : **ELECTIVE-1 PAPER-6 (વેકલ્પિક)**
ભામહકૃત - કાવ્યાલંકાર (પરિચ્છેદ-૧ અને ૨)
External Time Duration : **2.30 Hours**

B.A. (Sanskrit) Sem-3, Paper-6 (Elective-1)

Sr. No.	Level U.G. Or P.G.	Semester	Course Group Core Elective-1 Elective-2	Course (Paper) Title	Courses Paper No.	Credit	Internal Marks	External Marks	Total Marks	Teaching Hrs.	Exam Time
7	U.G.	03	Elective-1	ભામહકૃત - કાવ્યાલંકાર (પરિચ્છેદ-૧ અને ૨)	06 (વેકલ્પિક પેપર)	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.

❖ COURSE OBJECTIVES :

- (૧) ભામહના જીવન વિષયક બાબતો તથા કૃતિઓથી માહિતગાર થાય.
- (૨) અલંકારશાસ્ત્રમાં ભામહનું યોગદાન સમજે.
- (૩) કાવ્યાલંકારનાં વિષયવસ્તુથી પરિચિત થાય.
- (૪) સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાનું કૌશલ્ય કેળવે.
- (૫) નેટ/સ્લેટની પરીક્ષા અંગે વિદ્યાર્થીઓ સજ્જતા કેળવે.

❖ COURSE CONTENTS :

ભામહકૃત - કાવ્યાલંકાર (પરિચ્છેદ-૧ અને ૨)	
Unit-1	અલંકારશાસ્ત્રમાં ભામહનું સ્થાન અને તેનું પ્રદાન
Unit-2	ભામહનું વ્યક્તિત્વ અને કૃતિત્વ તેમજ સમગ્રલક્ષી પ્રશ્નો
Unit-3	ભામહકૃત : કાવ્યાલંકાર (પરિચ્છેદ-૧)
Unit-4	ભામહકૃત : કાવ્યાલંકાર (પરિચ્છેદ-૨)

❖ REFERENCE BOOKS :

- (૧) કાવ્યાલંકાર - ભામહ, સં. ડૉ. રમેશ શુક્લ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ-૧૯૯૧.
- (૨) કાવ્યાલંકાર અને પ્રયોજન વિભાવના, ડૉ. આર. એન. કાથડ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ-૨૦૧૦.
- (૩) આચાર્યભામહ વિરચિત કાવ્યાલંકાર, ભાષ્ય દેવેન્દ્રનાથ શર્મા, બિહાર રાષ્ટ્રભાષા પરિષદ, પટના
- (૪) સંસ્કૃત શાસ્ત્રોં કા ઇતિહાસ, આચાર્ય બલદેવ ઉપાધ્યાય
- (૫) History of Sanskrit Poetics, 5, P.V. Kane, MLBL.
- (૬) ભારતીય સાહિત્ય વિચાર, મંજૂષા, ખંડ-૧ અને ૨, ડૉ. રમેશ સુંદરજી બેટાઈ, યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ-૧૯૭૫.

❖ FORMAT OF QUESTION PAPER :

Question	Type of Question	Marks
1	Translation with Necessary Notes : Two Out of Four (Unit- 3, 4)	14
2	Essay Type Question : One Out of Two (All Unit)	14
3	Essay Type Question : One Out of Two (All Unit)	14
4	Essay Type Question : One Out of Two (All Unit)	14
5	Short Note : Two Out of Four : (All Units)	14

FACULTY OF ARTS (SYLLABUS)

Annexure 'c'

Subject : B.A. SANSKRIT SEM-3
Course (Paper) Name & Number : ELECTIVE-2, PAPER NO. 5
ભાસકૃત - સ્વપ્નવાસવદત્ત
External Time Duration : 2.30 Hours

B.A. (Sanskrit) Sem-3, Paper-5 (Elective-2)

Sr. No.	Level U.G. Or P.G.	Semester	Course Group Core Elective-1 Elective-2	Course (Paper) Title	Courses Paper No.	Credit	Internal Marks	External Marks	Total Marks	Teaching Hrs.	Exam Time
8	U.G.	03	Elective-2	ભાસકૃત સ્વપ્નવાસવદત્ત	05	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.

❖ COURSE OBJECTIVES :

- (૧) સંસ્કૃતનાં શ્રેષ્ઠ નાટકોમાનું એક શ્રેષ્ઠ નાટકનો પરિચય થાય.
- (૨) દામ્પત્ય પ્રેમ કેવો હોવો જોઈએ તે સમજી શકે.
- (૩) ઉદયન, વાસવદત્તા, પદ્માવતીના પાત્રોથી પરિચિત થાય.
- (૪) ભાસની નાટ્યકલા તેમજ મનોવૈજ્ઞાનિક નિરૂપણથી અવગત થાય.
- (૫) સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાનું કૌશલ્ય કેળવે.
- (૬) નેટ/સ્લેટની પરીક્ષા અંગે વિદ્યાર્થીઓ સજ્જતા કેળવે.

❖ COURSE CONTENTS :

	ભાસકૃત - સ્વપ્નવાસવદત્ત
Unit-1	ભાસનું જીવન, સમય, કૃતિઓ તેમજ ભાસ સમસ્યા
Unit-2	'સ્વપ્નવાસવદત્ત'ની આધારસામગ્રી, ભાસની નાટ્યકલા, તત્કાલીન સામાજિક સ્થિતિ
Unit-3	ભાસકૃત 'સ્વપ્નવાસવદત્ત' અંક-૧ થી ૩
Unit-4	ભાસકૃત 'સ્વપ્નવાસવદત્ત' અંક-૪ થી ૬

❖ REFERENCE BOOKS :

- (૧) સ્વપ્નવાસવદત્ત - સી. જમનાદાસની કંપની, પ્રા. ડૉ. ગૌતમ પટેલ તથા અન્ય
- (૨) સ્વપ્નવાસવદત્ત - રવિ પ્રકાશન, રાજકોટ.
- (૩) સ્વપ્નવાસવદત્ત - પ્રવિણ પબ્લિકેશન, રાજકોટ, વિનુભાઈ ઉ. પટેલ
- (૪) મહાકવિભાસ - ડૉ. ઊર્મિ શાહ, ડિવાઈન પબ્લિકેશન, અમદાવાદ.
- (૫) સ્વપ્નવાસવદત્ત - સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર, અમદાવાદ.
- (૬) સંસ્કૃત નાટકોનો પરિચય, ડૉ. તસ્વી નાન્દી યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત રાજ્ય.

❖ FORMAT OF QUESTION PAPER :

Question	Type of Question	Marks
1(A)	Translation of Passages : Two Verses Out of Four (Unit-3, 4)	08
1 (B)	Reference to the Context : Two Out of Four (Unit-3, 4)	06
2	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
3	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
4	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
5	Short Note : Two Out of Four : (All Units)	14

FACULTY OF ARTS (SYLLABUS)

Annexure 'c'

Subject : **B.A. SANSKRIT SEM-3**
Course (Paper) Name & Number : **ELECTIVE-2, PAPER NO. 5 (વૈકલ્પિક)**
નાટ્ય: ભાસકૃત-પ્રતિજ્ઞાચોગન્ધરાયણ
External Time Duration : **2.30 Hours**

B.A. (Sanskrit) Sem-3, Paper-5 (Elective-2)

Sr. No.	Level U.G. Or P.G.	Semester	Course Group Core Elective-1 Elective-2	Course (Paper) Title	Courses Paper No.	Credit	Internal Marks	External Marks	Total Marks	Teaching Hrs.	Exam Time
9	U.G.	03	Elective-2	ભાસકૃત: પ્રતિજ્ઞા ચોગન્ધરાયણ	05 (વૈકલ્પિક પેપર)	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.

❖ COURSE OBJECTIVES :

- (૧) નાટ્ય સાહિત્યના ઉદ્ભવ અને વિકાસથી પરિચિત થાય.
- (૨) ભાસ સમસ્યાથી વિદ્યાર્થીઓ અવગત થાય.
- (૩) ભાસના જીવન અને કૃતિઓથી પરિચિત થાય.
- (૪) ભાસની નાટ્યકલા તેમજ મનોવૈજ્ઞાનિક નિરૂપણથી વાકેફ થાય.
- (૫) સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાનું કૌશલ્ય કેળવે.
- (૬) નેટ/સ્લેટની પરીક્ષા અંગે વિદ્યાર્થીઓ સજ્જતા કેળવે.

❖ COURSE CONTENTS :

	નાટ્ય - ભાસકૃત પ્રતિજ્ઞાચોગન્ધરાયણ (વૈકલ્પિક)
Unit-1	ભાસનું જીવન, સમય, કૃતિઓ તેમજ ભાસ સમસ્યા
Unit-2	‘પ્રતિજ્ઞાચોગન્ધરાયણ’ની આધારસામગ્રી, ભાસની નાટ્યકલા, તત્કાલીન સામાજિક સ્થિતિ
Unit-3	ભાસકૃત પ્રતિજ્ઞાચોગન્ધરાયણ અંક-૧ થી ૨
Unit-4	ભાસકૃત પ્રતિજ્ઞાચોગન્ધરાયણ અંક-૩ થી ૪

❖ REFERENCE BOOKS :

- (૧) પ્રતિજ્ઞાચોગન્ધરાયણ : પ્રવિણ પ્રકાશન-રાજકોટ.
- (૨) મહાકવિ ભાસ : ડૉ. ઊર્મિ શાહ, ડિવાઇન પબ્લિકેશન, અમદાવાદ.
- (૩) સંસ્કૃત નાટકોનો પરિચય : ડૉ. તપસ્વી નાન્દી યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત રાજ્ય.
- (૪) ભાસ કે નાટક : ચંદ્રશેખર ઉપાધ્યાય, ભાગ-૧, પ્રથમ સંસ્કરણ-૨૦૦૯, નાગ પબ્લિકેશન, દિલ્લી.
- (૫) સંસ્કૃત સાહિત્યનો ઇતિહાસ - પ્રા. સુરેશ જે. દવે, સરસ્વતી પ્રકાશન-૩.

❖ FORMAT OF QUESTION PAPER :

Question	Type of Question	Marks
1(A)	Translation : Two Verses Out of Four (Unit-3, 4)	08
1 (B)	Reference : Two Out of Four (Unit-3, 4)	06
2	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
3	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
4	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
5	Short Note : Two Out of Four : (All Units)	14

FACULTY OF ARTS (SYLLABUS)

Annexure 'c'

Subject : **B.A. SANSKRIT SEM-3**
Course (Paper) Name & Number : **ELECTIVE-2 PAPER-6**
મમ્મટાચાર્યરચિત કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૧ અને ૧૦ (નિયત અલંકારો)
External Time Duration : **2.30 Hours**

B.A. (Sanskrit) Sem-3, Paper-6 (Elective-2)

Sr. No.	Level U.G. Or P.G.	Semester	Course Group Core Elective-1 Elective-2	Course (Paper) Title	Courses Paper No.	Credit	Internal Marks	External Marks	Total Marks	Teaching Hrs.	Exam Time
10	U.G.	03	Elective-2	મમ્મટાચાર્ય રચિત કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૧ અને ૧૦ (નિયત અલંકારો)	06	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.

❖ **COURSE OBJECTIVES :**

- (૧) અલંકાર શાસ્ત્રથી વિદ્યાર્થીઓ પરિચિત થાય.
- (૨) કાવ્ય પ્રયોજન, હેતુ, લક્ષણ, પ્રકારથી વિદિત થાય.
- (૩) કાવ્યસર્જનમાં અલંકારોનો વિનિયોગ કેળવે.
- (૪) સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાનું કૌશલ્ય કેળવે.
- (૫) નેટ/સ્લેટની પરીક્ષા અંગે વિદ્યાર્થીઓ સજ્જતા કેળવે.

❖ **COURSE CONTENTS :**

મમ્મટાચાર્યકૃત કાવ્યપ્રકાશ, ઉલ્લાસ-૧ અને ૧૦ (નિયત અલંકારો)
 ઉપમા (પૂર્ણોપમા), ઉત્પ્રેક્ષા, રૂપક, અપહ્નુતિ, શ્લેષ, પ્રતિવસ્તુપમા, દ્રષ્ટાંત, દીપક, તુલ્યયોગિતા, વ્યતિરેક

મમ્મટાચાર્યરચિત કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૧ અને ૧૦ (નિયત અલંકારો)	
Unit-1	મમ્મટનું જીવન-કૃતિઓ-સમય, કાવ્યપ્રકાશનું દ્વિકર્તૃત્વ
Unit-2	કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૧
Unit-3	કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૧
Unit-4	કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૧૦ (૧) ઉપમા (પૂર્ણોપમા) (૨) ઉત્પ્રેક્ષા (૩) રૂપક (૪) અપહ્નુતિ (૫) શ્લેષ (૬) પ્રતિવસ્તુપમા (૭) દ્રષ્ટાંત (૮) દીપક (૯) તુલ્યયોગિતા (૧૦) વ્યતિરેક

❖ **REFERENCE BOOKS :**

- (૧) કાવ્યપ્રકાશ: આચાર્ય મમ્મટ: સં. શાસ્ત્રી અને પંડ્યા, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર-અમદાવાદ.
- (૨) કાવ્યપ્રકાશ-સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર, પ્રા. કું. સંઘ્યા, શેલત, આવૃત્તિ-૧૯૯૨-૯૩.
- (૩) સંસ્કૃત કાવ્યશાસ્ત્રમાં કાવ્યોત્પતિ, ડૉ. આર. એન. કાથડ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ.
- (૪) કાવ્યલક્ષણ અને પ્રયોજન વિભાવના, ડૉ. આર. એન. કાથડ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ.
- (૫) કાવ્ય પ્રકાશ - ડૉ. શાન્તિકુમાર પંડ્યા, ડૉ. હર્ષદેવ માઘવ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ.

❖ **FORMAT OF QUESTION PAPER :**

Question	Type of Question	Marks
1	Critical Notes on Any Two Out of Four (Unit-2, 3, 4)	14
2	Essay Type Question : One Out of Two (Unit-1, 2, 3)	14
3	Essay Type Question : One Out of Two (Unit-1, 2, 3)	14
4	Explain Any Two Alankar with Examples and Principles Out of Four (Unit-4)	14
5	Short Note : Two Out of Four : (All Units)	14

FACULTY OF ARTS (SYLLABUS)

Annexure 'c'

Subject : **B.A. SANSKRIT SEM-3**
Course (Paper) Name & Number : **ELECTIVE-2 PAPER-6 (વેકલ્પિક)**
ભામહકૃત - કાવ્યાલંકાર (પરિચ્છેદ-૧ અને ૨)
External Time Duration : **2.30 Hours**

B.A. (Sanskrit) Sem-3, Paper-6 (Elective-2)

Sr. No.	Level U.G. Or P.G.	Semester	Course Group Core Elective-1 Elective-2	Course (Paper) Title	Courses Paper No.	Credit	Internal Marks	External Marks	Total Marks	Teaching Hrs.	Exam Time
11	U.G.	03	Elective-2	ભામહકૃત - કાવ્યાલંકાર (પરિચ્છેદ-૧ અને ૨)	06 (વેકલ્પિક પેપર)	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.

❖ COURSE OBJECTIVES :

- (૧) ભામહના જીવન વિષયક બાબતો તથા કૃતિઓથી માહિતગાર થાય.
- (૨) અલંકારશાસ્ત્રમાં ભામહનું યોગદાન સમજે.
- (૩) કાવ્યાલંકારનાં વિષયવસ્તુથી પરિચિત થાય.
- (૪) સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાનું કૌશલ્ય કેળવે.
- (૫) નેટ/સ્લેટની પરીક્ષા અંગે વિદ્યાર્થીઓ સજજતા કેળવે.

❖ COURSE CONTENTS :

ભામહકૃત - કાવ્યાલંકાર (પરિચ્છેદ-૧ અને ૨)	
Unit-1	અલંકારશાસ્ત્રમાં ભામહનું સ્થાન અને તેનું પ્રદાન
Unit-2	ભામહનું વ્યક્તિત્વ અને કૃતિત્વ તેમજ સમગ્રલક્ષી પ્રશ્નો
Unit-3	ભામહકૃત : કાવ્યાલંકાર (પરિચ્છેદ-૧)
Unit-4	ભામહકૃત : કાવ્યાલંકાર (પરિચ્છેદ-૨)

❖ REFERENCE BOOKS :

- (૧) કાવ્યાલંકાર - ભામહ, સં. ડૉ. રમેશ શુક્લ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ-૧૯૯૧.
- (૨) કાવ્યાલંકાર અને પ્રયોજન વિભાવના, ડૉ. આર. એન. કાથડ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ-૨૦૧૦.
- (૩) આચાર્યભામહ વિરચિત કાવ્યાલંકાર, ભાષ્ય દેવેન્દ્રનાથ શર્મા, બિહાર રાષ્ટ્રભાષા પરિષદ, પટના
- (૪) સંસ્કૃત શાસ્ત્રોં કા ઇતિહાસ, આચાર્ય બલદેવ ઉપાધ્યાય
- (૫) History of Sanskrit Poetics, 5, P.V. Kane, MLBL.
- (૬) ભારતીય સાહિત્ય વિચાર, મંજૂષા, ખંડ-૧ અને ૨, ડૉ. રમેશ સુંદરજી બેટાઈ, યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ-૧૯૭૫.

❖ FORMAT OF QUESTION PAPER :

Question	Type of Question	Marks
1	Translation with Necessary Notes : Two Out of Four (Unit- 3, 4)	14
2	Essay Type Question : One Out of Two (All Unit)	14
3	Essay Type Question : One Out of Two (All Unit)	14
4	Essay Type Question : One Out of Two (All Unit)	14
5	Short Note : Two Out of Four : (All Units)	14